

DANIČA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XII.

V Ljubljani 17. svečana 1859.

List 4.

GLASI BRITKE ŽALOSTI

o smerti

prečastitljiviga svitliga kneza in škofa ljubljanskiga

ANTONA ALOJZJA WOLF-A.

7. svečana 1859.

Na obnebj krajnskimi zvezda vgasne,
In med lepših solnc svetove jasne
Gre v višave nam nevidnih trum.
Z njo sestic se svetlih čeda skrije,
Temna noč čez Krajno se razvije,
Ter umolkne ves veseli šum.
Le zvonovi glasno zadonijo,
Žarno zvezdo spremijo v zatón;
Žalost po Slovenii zbudijo,
Vse presune tožni don!

Glasi žalostni pojó premilo
Zdaj Slovincam britko naznanilo,
De umerl je viksi njih Pastir! —
Duh Njegov se tje je v kraje ločil,
Kjer mu večno jasni dan napočil,
Kjer sladkosti je neskončne vir. —
Nas pa težka zguba je zadela,
Ker je biti néhalo sercé,
Ki ga vroča je ljubezen grela
Za podložne mu ovce!

Svitli knez! pred leti bla vesela
Je Ljubljana, ki Te je sprejela,
Ko si nji za škofa bil izbran.
Tudi se je serčno radovala,
Ko je s Tabo v kratkim praznovala
Tvoje druge nove mase dan. —
Oh! in danes — danes kaj praznuje?
Tvoj globoko žalostni pokop! —
Spremljevaje zdaj Te objokuje
Ves otožen mestni trop. —

Kjer so zdrave Te noge nosile,
Roke Tvoje blagoslov delile,
Tú Te danes mertviga nesó. —
Žalostnice se Ti še glasijo,
Oh! al več — nič več Te ne zbudijo;
Temna raka Te objela bo. —
Vender Tvojih del ne bo zakrila,
V katerih nezvenljiv je Tvoj spomin;
Bral jih v zgodbi, ki jih bo hranila,
Poznih dób bo krajnski sin.

Solze britke spet se posušijo,
Žalostnice, ki Ti zdaj donijo,
Bo pregnal veselih pesem jek;
Delj nazaj se bojo zmir vernile
Leta, ki so venec Ti spolnile,
Rekle se jim bode davni vek:
Slave Tvoje pa ne bo končala
Dolga versta vsih prihodnjih lét;
Blagodušnost Tvoja se bo gnala
Vedno novi sad in cvet! —

Sladko spavaj! ovce zapušene,
Ki so v varstvo bile Ti zročene,
Serčno vošijo Ti večni mir!
Na spominku pa, kjer truplo spalo,
Z zlatimi se čerkami bo bralo:
„Tú velikodušni spi Pastir.
Ki daróv je vložil brez števila
Domovini dragi na altar. —
Luč življenja Ti je ugasnila:
Blagrov Tvojih sije žar! —

Žalostno naznanilo za vso škofijo.

Sedmega tega mesca zjutraj ob sedmih so vsi veliki zvonovi po Ljubljani premilo zapeli in zažalovali, — naznanovali so prebivavcem ljubljanskega mesta:

Smert

našega ljubljanskega vikarskega pastirja, Njih milosti visokocastitljiviga gospoda

ANTONA ALOJZJA WOLFA,

ki so tisto noč ob 1 uri in 10 minutah svoje delavno življenje v 77. letu sklenili in šli pred sodni stol dajat odgovor za sebe in za svoje obilne ovčice, ki so jih čez 34 let skrbno in modro pasli. Njih sodba je že sklenjena; Bog daj, da bi jo bili dobro opravili!

Kdo bi bil pred kratkim mislil, da bodo tako naglo in nepredvidoma zgubile ovčice svojiga visokocastitljiviga in dobronamerniga pastirja, da bo škofija žalovala po svojim škofu, ko njih nar več se vedilo ni, da so bolni? Sicer so že od jeseni boleli, kar so bili poslednji cerkvi v Suhorji in Dragatušu posvetili; vendar se tako nagle smerti nihče ni nadjal. Kakor se oče razveseli nad svojimi otroci, tako so milostljivi knezi obiskali imenovani cerkvi, da bi jih še s sv. krizmo Najvišjemu posvetili, ki so mu ji v večer svojiga življenja s priserčnim hrepenenjem sozidali, na svoje lastne velike stroške postavili, napravili in olepšali. Silno obveseljeni in zdravi so se bili domu vernili, neki si svesti, da zdaj so postavili krono svojemu življenju, ki je polno lepih in bogoljubnih del. O pač res srečni poslednji posvečenki ranjčiga škofa! Vse ste krona njih lepih in blazih del, kakor je bilo takrat, češ, v nekim preroškimi duhu že rečeno.

Na Goricanah so potem se le jeli čutiti, da jim ni dobro, in od tistiga časa se niso več popolnoma opomogli. Od mesca velikiga serpana niso več imeli prave slasti za jedi, so vedno zdravila vzivali, in ni jim bilo nič več prav dobro. Rekli so: „Takrat ko sim v Ternovim cerkev posvečeval, sim se še prav dobro počutil“. Bili so zavoljo tega ob tistem času tudi hirmo odpovedali, ki je bila v leskovski dekaniji že oznanjena in je bilo vse za njo že pripravljeno. Ker so bili tolikanj natanki v spolnovanju svojih dolžnost, bi brez posebne sile o taki okoliščini ne bili birnovanja opustili. Po novim letu pa se je pešanje še bolj očitno razodevalo; nekako posebno strudenje, omahovanje in tresenje ter več okornost v gibanju se je nad njimi kazalo. Pri vsem tem so pa vendar še neprenehoma delali (koncipirali, revidirali, superarbitrirali), kakor poprej; v njih opravih ni bilo boleznih znati, ko bi je ne bilo oblike razodevalo. Le samo dva dni pred smertjo so prenehali od vedniga in trudniga dela. Sveti dan so imeli poslednjikrat veliko sv. mašo v senklayški stolni cerkvi, in pa posebno velikim hrepenenjem, kakor tudi takrat ko je bilo sv. Nikolaja opravilo. Vidivši de slabé, so jih pregovarjali, da naj to težavno sv. opravilo družinu zročé, pa se niso dali pregovoriti. Na Svecnico (v sredo) so v svoji kapelici nar zadnje še masevali. V petek so se vse spise podpisali in jih zvečer v pisarnico poslali. V saboto so bili sami se v kapelici pri sv. maši, ko so naslednjo nedeljo ponoči umrli. Bilo jim je pa ta dan slabo prišlo pri sv. maši, ravno ko je mašnik — gospod Anton Tavčar — „slavo“ ali „glorio“ molil. Skorej do tal so se bili sklonili, in ko jim je strežnik kvisko pomagal, vendar niso hotli od maše iti, temuč le vsedli so se, da bi lože prebili in so nadalje ostali. K povzdigovanju so se poklekli. Vendar pa so bili že pred „glorio“ in skozi telo maso nekako zmedeni, da si niso nič prav zamogli pomagati, in so le liste po bukvah premetavali, kakor da bi ne bili mogli praviga najti. Torej so tudi zvečer ravno tisti dan precastitljivemu svojemu velikemu vikarju potožili, da danes kar ne morejo svojiga brevira dokončati („ich kann heute mit dem Brevir nicht fertig werden“). O prelepo spričevanje, kako vestni so bili naš ranjki

vikar pastir! Po sv. maši tedaj že niso mogli več sami iti iz kapele, temuč sta jih mogla dva ob straneh peljati. Roke so se jim nekako tresle in bilo je, kakor da bi ne bili imeli moči, kaj v njih obdržati. Po zdravniški sprichi jih je bil takrat nekoliko mertud oplazil, ko jim je bilo pri sv. maši slabo prišlo; torej so se tudi potlej v kapeli bolj na eno stran deržali. Pristavimo, da tudi zajuterkovati niso hotli, predenji so bili pri sv. maši, ampak se le potlej.

Na to so bili opomnjeni, da je njih stan nevaren, in desiravno se niso še bili vlegli, so bili vendar precej pripravljeni, se dati s sv. zakramenti za smert previditi. Še so rekli, zakaj de se jim ni poprej povedalo, ako je nevarnost. Bili so tedaj spovedani in popoldne med 3. in 4. uro z veliko slovesnostjo obhajani. Precastitljivi gospodje korarji, drugi duhovni in vsi gg. bogoslovci s svečami so bili pričujoči. Takrat so se na stolu sedeli ter so vse molitve tudi sami z mašnikom vred molili, pri obhajanju poklekli in s posebno pobožnostjo sveto Popotnico prejeli.

Ko so jih precastitljivi gospod general-vikari tisti dan vprašali, če bodo kaj podpisovali, so si le podpise do c. k. deželne vladije sami sebi rekli za pozneje prihraniti, druge pa so ukazali podpisati. Pristavimo tukaj, kar je posebno veselo, da med poslednjimi prošnjami, ki so jih ranjki mil. škof privolili, je ljudski misijon v Smartnu pri Kranji.

Desiravno so bili mil. škof slabi, vendar v saboto celi dan se niso hotli v posteljo iti, ampak so na stolu ostali. Še so večerjali in so bili prav zgovorni, le beseda jim je nekako okorno tekla. Še le zvečer o polni deseti so se vlegli. Niso čutili, da bi bilo ravno kaj posebno hudiga, in so se še prijazno pogovarjali s pričujočimi gospodi; vendar pravijo, da tisto noč — od sabote do nedelje — niso mogli spati. Precastitljiva gospoda korarja Kos in Pogačar, in domači škofijski gospodje so ponoči zverstama pri njih čuli. Ob enajstih so se še vsim prijazno nasmehljali in rekli: „Vas vse poznam.“

Po treh v nedeljo-jutro so jim jele veči težave prihajati, so le bolj kakor v omotici dremali, in od tistihmal niso skorej nič družiga govorili, razun de so večkrat ponavljali: „Domine, Domine Jesu Christe!“ To je: „O Gospod, Gospod Jezus Kristus!“ To so bile tudi njih poslednje umljive besede, ki so jih pričujoči v nedeljo popoldne slišali iz njih ust.

Ker jim je le slabši prihajalo, so jih precastitljivi gospod veliki vikari v nedeljo o 1 $\frac{1}{2}$ 10 v sveto poslednje olje dajali. Pri tem sv. opravilu so se sami nekoliko z mašnikom molili in so se popolnoma zavedili. De bi se vse storilo, kar koli je bilo v človeški moči k ohranjenju tega predriziga življenja, so se iz Gradca po daljnopisu poklicali dr. Lobpreisa, kateri je bil v nedeljo popoldne tudi prišel. Okoli treh popoldne so mil. škofa poklicali, da bi jim prihod noviga zdravnika naznanili, pa niso več mogli lahko govoriti. Ko so dva požirka vode vzili, so se enkrat prav zlo oči odperli, pogledali in zdihnili: „Domine, Domine Jesu Christe!“ Potem so obnežali in tudi niso več govorili. Po doktorjevi velevi so jim med drugim še pijavke na sanchi stavili, ker jim je kri mozgane zalivala; toda slabost je bila že premagala, in nad smertjo je le sam Bog gospodar; torej je bilo zastoj vsako človeško prizadevanje.

Ležali so prav pohlevno in mirno na postelji in so na pol glasno hropli, kakor da bi bili terdno spali. Le kerči so jih veasi začeli viti, takrat so se tresli. Do polnoči niso bili skorej čisto nič spremenjeni, in v težavah ni bilo nič neznaniga nad njimi, kakor je pri marsikterih bolnikih.

Berž ko se je po mestu zvedilo, da so škof nevarno bolni, so hodili duhovni in drugi gospodje in ljudje iz vseh stanov prav pogosto opraševati, kako de jim je? V nedeljo zvečer pa je škofijsko poslopje, bi djal, mergolelo od ljudstva; posebno pa, ko je na večer hujši prihajalo, je veliko duhovnov obdajalo posteljo svojiga škofa, kakor ovčice okrog bolniga pastirja. Veliko molitve se je storilo za nje tisto

noč — okrog njih postelje in po hišah. Slišali smo od tistih, ki niso mogli spati, ker so zvečer slišali, da so škof v veliki nevarnosti, in da bodo to noč umerli. Okoli 8. so jim zdravniki in drugi primerjali, da zamorejo komej polnoči še, ali nekaj več čakati.

Od večera do polnoči so razun nekolikratnih kerčev v eno mero ležali v medlevicah. O polnoči pa jih je kerč nekatere sekunde tako hudo vil, tresel in natezal, da so vsi pričujoči mislili, da bodo sklenili. In takrat jih je bil mertud zadel po levi strani. Poprej so perste še nase deržali, potlej pa je bila roka čisto odmerla. Tudi so odsihmal veliko bolj počasi in tiho soplji. Jeli so poslednjič nekoliko malo in lahno v vratu hropsti, in obličje se je bilo nekoliko bolj na mertvaško spremenilo. Tako je terpelo do malo minut po 1. čez polnoč. Takrat so se še enkrat nekoliko malo zganili, in — ni jih bilo več med živimi. Bila je prav mirna in pohlevna smert. Vpričo 19 duhovnov in nekterih družih, ter med serčno molitvijo č. O. Benvenuta s pričujočimi so dušo svojemu Stvarniku zročili. Bog daj, da bi bila šla naravnost v nebesa! Berž ko so sklenili, se je njih obličje spremenilo in je bilo belo, skorej kakor sneg.

Tako tedaj je škofija osirotela, in ovčice so brez pastirja, otroci brez očeta! Zarés brez očeta, ki so vso škofijo prehodili med svojim pastirovanjem in vsacega zmed nas v svojim srcu nosili. Gotovo nar večji del sedanjega ljudstva so oni birmali, in večimu delu živečiga duhovstva so oni zakrament sv. mašnikoviga posvečenja podelili. In koliko Božjih hiš je pod njih vladanjem zidanih, ter so jih posvetili. V tolikim okrogu svojiga djanja so nesli pa tudi težko butaro neštevilnih dolžnost pred sodbo. Odgovarjati so se mogli za vse cerkve, za vse fare, za vse svoje duhovne, za vas, starši! in za vaše otroke, — za nas vse, ki smo bili njih otroci. Kaj tedaj porečemo, ovčice, pri mertvaškem odru svojiga Pastirja? Ali hočemo njih dušo pustiti v vicah, ako morebiti ravno zavolj nas ne more še pred Božje obličje? Ne pozabimo otroci svojiga Očeta; ne pozabite, ubogi! svojiga dobrotnika; ne pozabimo duhovni svojiga škofa! za nas so molili in delali do nar poslednjih ur svojiga življenja. Ko jim je poslednjikrat pri sv. maši slabo prišlo, niso hotli skrivnostniga opravila zapustiti, dokler ni bilo dokončano, in niso šli, temuč peljali so jih od poslednje sv. maše, pri kateri so bili pričujoči; peljali so jih od dela za nas — na bolniško posteljo, od molitve za nas — v smert. Tje so nesli butaro za nas, ki so jo tudi v življenju za nas nosili; glejmo tedaj, da jim jo polajšamo z molitvijo za njih dušo.

Solzica pri mertvaškem odru našiga milostniga Pastirja Antona Alojzja.

Milo se glasé zvonovi. — oh — tak milo!

Z več kot tavitent tristo petdeset cerkvá;

Joj tak bitko davno davno ni zvonilo! —

Kaj žalujes krajnska ti dežela vsa? —

Oh, kako bi žalovati pač ne smela,

Ker mi smert Očeta ljubiga je vzela! —

Jokaj, jokaj vsa škofija, vsa dežela.

Le zaženi glas presilne žalosti!

Si pastirja, škofa blaziga imela:

Na mertvaškem odru zdaj on bled leži!

Bili so „Pastir“ „Dobrotnik“ „Oče“ blagi;

Oh, odšli — odšli so v večnost čedi dragi!

Kdo bo dela blage štel, k' so jih sadili? —

Uvetje bodo, dokler zemlja ne neha!

Kdo dobrote zrekel, ki so jih delili? —

On Edini le, ki v roki svet ima! —

Ti, o Bog! po dnevih puta in težave

Jim plačilo daj v deželi večne slave!

Zapuščene nas pa vez ljubezni prave

Veže naj z deželo, kjer je večni mir,

In od tod tolažba nam, če z nad višave,

Kot med nami nekdanj viksi naš pastir

So v besedi, djanji blagoslov delili,

Blagoslov ovčicam bogo še prosili.

Od ponedeljka do četrtega je počivalo truplo ranjega škofa na mertvaškem odru v veliki škofijski dvorani, v kateri so bile vse stene od verha do tal s črtno obgrnjene. Bili so položeni visoko, v škofovski mašni obleki, z mitro in škofovsko palico, in s častnimi cesarskimi redovi ob zglatvi. Pri glavi je stal velik sreberni križ. Trije svečnjaki so dvorano razsvitlovali, in po trojni gredi na okrog so stali veliki svečniki z debelimi svečami in v obilnim številu. Ob straneh so čez dan in dolgo v noč neprenehoma molili en duhoven in bogoslovci v koretjih, in po dnevi in pozno v noč skoz vse dni je polno ljudstva iz vsih stanov obdajalo visokiga merliča, svojiga viksiga pastirja.

V sredo zjutraj ob 3. so jih mazilili ali balzamovali. Njih drob je bil pokopan pri sv. Kristofu v grob ranjega prošta Ladinika, truplo pa je bilo po njih poslednji volji odmenjeno za rake v šenklaški cerkvi. In ta slovesnost je bila za četrtek odločena. Pri balzamovanju so vidili zdravniki, da je bila velika žila privodnica (aorta) vkoščena ter zamašena, kervni tok je bil s tem zadrževan; od tod se so bili tisti kerči, tresenje, in voda v glavi.

Po maziljenju so bili v trugo djani, ki je bila ob debelih robih in oglih obilno pozlacená, s pozlacenimi zvezdami in angelskimi glavami ozališana, in oblečena v vijoličast ali škofovobarvin zamet. Na pokrovu je bil velik in prelep pozlacen križ, in stala je na ravno taci negah.

V četrtek, to je, 10. t. m. ali danes teden, ob 8. zjutraj se je pričela spreodna slovesnost. Šel je obhod čez veliki terg, med šentjakopske cerkve, čez most, po križanskih in gosposkih ulicah, med frančiškanske cerkve, skoz špitalske ulice v stoljno cerkev. Naprej je šla v dolgi ridi vsa šolska mladost s p. n. gg. učniki, potem družniki filharmoniske družbe, ki je z lepó vbranim petjem „Miserere“ častito povzdigovalo slovesni spreod. Nasledvalo je duhovstvo; naprej so šli s svojim križem redovniki, č. o. franciskani in nekteri kapucini iz družih mest. Nadalje za kapitelskim križem gg. bogoslovci, ki so z navadno izverstnostjo „Miserere“ in druge mertvaške speve peli in vsi žalostni slovesnosti živost dajali. Za njimi pa se je jelo verstiti v silno dolgi ridi posebno veliko število družiga častitiga duhovstva, dekanov, fajmoštrov, kaplanov itd. — njih do 200 iz domače škofije, in njih precej tudi iz sosednje štajerske dežele. S temi so se sklepali v. č. gg. korarji, precastitljivi gospod ljubljanski prošt Anton Kos in celjski opat precastitljivi gospod Matija Vodusek v infulah. Za njimi so šli precastitljivi pokopovavci. Njih milost goriski viksi škof gospod Andrej Golmajer z velikim spremstvom vv. č. gg. korarjev in duhovstva. In poslednjič so nesli visokiga merliča v odperti trugi z vso opravo in lepsavo kakor so jo na odru imeli. Nosilo jih je 8 fajmoštrov, gg. Cirar, Kosir, Belin, Zupin, Tome, Karun, Hafner in Huber, in 8 gg. dekanov je ob straneh svetilo. Silno slovesin in častitljiv je bil ta spreod. Od delec je bilo viditi škofa, kakor de bi bili živi v trugi počivali, zlasti ker so ležali visoko na blazinah kakor v postelji. Opominjalo je na tisto, ko papeža v cerkev na tronu nesejo, samo da sv. Oče so, se ve de, po koncu zravnani in množice blagoslovljajo.

Tikoma za merličem je šla v. č. škofova duhovšina, potem sorodovina in služabniki. — Njih prevzvišenost ljubljanski poglavar gr. Chorinski so zatim pričeli nadaljno versto vsih deželskih in vojaških častnij in vradnij, za kterimi je nasledoval slavní magistrat s srenjskimi svetovavci in družimi mestnjani. Za moškimi so šle usmiljene sestre in drugo ljudstvo, ki se ga je bilo zbralo brez števila od blizo in od delec.

Pri prihodu v cerkev so postavili trugo na visoki oder, in po izpetih biljah so visokočastiti korar, gospod Janez Krizost. Pogačar, na leco stopili ter v primernim ogovoru slovesno povzdigovali zasluge visociga ranjega, zlasti za cerkev, in so od Alojzjeviča še bolj posebno živo spregovorili, omenivši tudi prečepe oporoke ali poslednje volje ranj-

eiga, ki je popolnoma v cerkvenim, duhovskim, škofovskim duhu narejena. Postavili so namreč to predobrotno od njih vstavljeno napravo, Alojzjeviše, vesoljnega svojiga dediča, in tudi stoljne cerkve, ubozih, ursulinskiga samostana, usmiljenih sester, rokodelske družbe niso pozabili. Priporočevali so, da naj za nje molimo, in da naj jim slehern v svojim srcu spominek postavi.

Po pridigi so imeli vikši škof slovesno sv. mašo. Po sv. maši se je veliko spremstvo z vikšim škofom zbralo okrog visokiga katafalka in začele so se tako imenovane absolucije, ki so jih imeli zverstama prečastitljivi gospodi: ljubljanski prošt, celjski opat, korarja Novak in Pogačar in poslednjič še tudi vikši škof sami. Vsaki imenovanih gospodov so namreč zapeli „kirje elejzon“, so šli okrog merliča, ter so ga pokropivši in pokadivši potem odločno molitev za ranjeiga izpeli, pričujoči duhovni pa so odgovarjali.

Po vsih tih slovesnih in ginljivih mertvaških opravilih so vzeli merliča z odra in obrnila se je procesija v kapelo žalostne Matere Božje, ki je druga od velikiga altarja na moški strani. Tamkaj so fajmoštri trugo na tla postavili in vikši škof z duhovstvom so zadevne molitve izpeli. Odpel je na to eden duhovnov merliču častne rede in jih na blazini odnesel; trugo so s pokrovom zakrili, in jo polagoma spustili v podzemelske rake — pričujočim spred oči. Vikši škof so trikrat pepela na trugo vergli, in naj poslednje molitve z duhovni vred odpeli. Prijazno poprek je v rakah truga stala, ko se je množica razhajala. Bilo je temno v tem tesnim podzemeljskim hramu; lesketal se je pa iz njega v prelepim blišu pozlačeni veliki križ na pokrovu, kakor edino tolazilo, prihranjeno velikimu gospodu Antonu Alojzju — zdaj, ko ga je vse drugo zapuščalo — zapustilo!

Poslednji dan.

Strasin dan bo dan plačila,
Zemlja se bo v prah zdrobila,
Priga David in Sibila.

Grozin strah bo svet obdajal,
Kadar bo Sodnik prihajal,
K ostri sodbi človek vstajal.

Jela bo trobenta peti
Mertvim po grobeh germeti,
K sodbi priti jim veleti.

Smert, natōra bo stermela
Kadar stvar bo oživela,
K sodbi pred Boga hitela.

Bukve bodo prinesene,
V njih boš dela bral storjene
Dobre vse, in nepostene.

Bo tedaj Sodnik se vsedel,
Skazal, kar je vsak naredil;
Vsak plačil bo svoje zvedil.

Kam se revež čem podati?
Kje prijetla poiskati?
Konej dobrim bo obstati.

Kralj nezmerne visokosti!
Resis svoje le z blagosti:
Resi v moji me slabosti!

Spomni se, o Jezus mili!
De so za me te vmorili,
Prosim, tisti dan se vsmili!

Si ponižal se truditi,
Za me svojo kri preliti;
Oh, ne daj me pogubiti!

Skazi se nam pomočnika,
Svojih duš Odrešenika,
Prejden vid'no te Sodnika.

De sim kriv, to sam spricujem,
Sam pred sabo se sramujem,
Pa zanesi, Bog! zdihujem.

Rane Magdaleni scelil,
Tolovaja si zveselil,
Meni upanje dodelil.

Nisim vredin odpušanja;
Vender, Bog pomilovanja!
Vari v oginj me jokanja.

Med ovce me den' ovčico,
Resi kozlov sirotico,
In poklici na desnico.

Ko zavergel boš preplete,
V večni oginj pahnil vjete,
Deni me takrat med svete.

Prosim te, o Bog! pohlevno,
Glej pobito dušo, revno,
Skerbi za me prizadevno.

Dan jokanja, groze, straha,
Ko bo človek vstal iz praha!

Naj mu zmote, hudobije
Tvoja milost, Bog! omije.

Daj jim Jezus, nas Pastir!
Večni pokoj, večni mir. Amen.

Skušnjave zastran revšine.

(Konec.)

V tem se znoči, da je bilo komaj v obližji memo-gredoče spoznavati. Lioneli se nadja vendar najti nekaj

milih src, ki mu bodo saj nekoliko podarile, če tudi le malo. Oberne se proti memo šetajočimu gospodu in mu z malo besedami pové svojo revšino. Odpravi ga odgovorivši, da naj podnevi prosi milovšine in ne ponoči. Druga ga ošteva s sumljivo zadržko, ki se po tami okrog klati, in tretji se celo ne zmeni zanj. „O moj Bog!“ zdihne ubožec, „tebi je znana moja in mojih revšina, še danes bomo vsi lakote pomerli“. Britkost doseže naj višjo stopnjo; kar ne ve, ali bi se domú vernil, ali bi še enkrat poskusil.

Ko naprej tava, mu nek človek nasproti korači. Lioneli hoče še enkrat poskusiti svojo srečo. Ptujic postojí ter ga začutljivo posluša. Čez nekaj trenutkov mu reče: „Ali bi ne hotli rajše denara zaslužiti kot zanj beračiti?“ „Kako denar zaslužiti, odverne Lioneli?“ „Oj, gospod, če bi zamogel delati, bi ne hotel prositi“. „Ne govorim o delu, temveč, če hočete denar zaslužiti“, odgovori uni; „in jaz bi vam hotel dati zaslužiti, ako se smém na vas zanesti. Kdo ste vi?“ — „Bil sim kupec, pa sim obožal“, odgovori Lioneli. — „Dobro! taki ljudje se dajo kaj dobro porabiti“.

„Govorite, dragi gospod, v čim zamorem vam služiti, jaz sim tu znan in na moje poštenje in zvestobo se smete zanesti“.

Ptujic pomišlja nekoliko migljejev, se varno okrog ozira, če ni blizo kakiga neznaniga poslušavca ter mu beseduje: Za svoje rokodelstvo potrebujem zvestiga in izurjeniga pomagavca. Jaz sim igravec in o tem živim. — De pa o tem zamorem živeti, je ravno treba vediti, kako s srečo delati? Nekaj malo zvijač in pomagavec, ki je z menoj tako dogovorjen, da drugi za to ne vedo, je v tej reči vsa skrivnost. Kolikor bo treba denarjev, jih bom vam dal; igrali bote za moj denar in v moj prid; v zvijačah bom vas podučil, ki jih bote potlej varno obračali zoper druge igravce. Dobiček bova po premeri razdelila, da bote zadovoljni.

Na to ptujic vzame denarjev iz žepa ter jih pomoli Lionelu, rekoč: „To vam je ara. Za dvajset goldinarjev dobička na dan sim vam porok. Tudi ne bom potreboval dolgo vaše službe, zakaj v štirih tednih je zversena najna sreča. Jutro jo odrineva. Za vašo rodovino bom založil, da ne bo med tem časom terpela neakorsniga pomanjkanja“. Lionelu se zdi, kakor da bi bilo v njega tresilo, derži denar v roki, ki mu ga je bil ptujic ponudil. Denar pa ga peče ko ogenj, in poslednjič spregovori: Ne takó, gospod, ne; skorej bi se bil prenaglil. To niso moje misli, temveč jaz bi vam rad pošteno služil, kajti sim velik siromak in ravno moj edini zaklad je dobra vest. Rajši stradam in stradam umerjem, kot da bi mi tak červ glodal v življenji mojo vest, ki bi mi ne dal nikdar pokoja. Nate vi vaš denar!

Ptujic, ki ne pusti rad toliko vgedne prilike, mu vnovič prigovarja: „Pač niste razumni“, mu pravi, „in ste prenatanki“; saj nikogar s svojim rokodelstvom ne poškodvamo. Naše igre niso za lačnikarje. Mi igramo le z imenitnimi in bogatimi ljudmi, ki jim ni dosti mar jezera terdnjakov več ali manj imeti. Verjemite mi, jaz se že dolgo s tem poslam vkvarjem. Kadar vedno zgubljujejo, res preklinjajo, pa kaj će to? Za nekatere je to še dobrota, sosebno za tiste, ki so v igri novinci, zakaj igra se jim pristudi, in se je ogibljuje, če bi pa dobivali, bi se je strastno poprijeli, če pa igrajo jim tudi ne škoduje. Z revnimi lačnikarji pa nikdar ne igram. Bodite torej brez skerbi, zakaj ponudba ni tako jalova, kot se vam pozdeva. Na me se smete zanesti, svojo reč umém in vém ceniti svoje prijetle. Se morde kake nezgode bojite? Ta je prazna; meni se še ni nikdar nič taeiga naključilo. Postava ne kaznuje naše umetnije. Visoka igra je prepovedana, pa je brez postavne brambe. Nihče si ne upa v sodnijah pritoževati se, kadar ga igra oguli, pa tudi ni lahko zadosti skazati. Verh tega se tudi nikjer dolgo ne mudimo, k

večjemu, po štirinajst dni, potem jo pa spet pobrišemo v kako drugo mesto. No le nikarte dolgo ne pomišljajte!

Lioneli malo pomišlja ter odgovori: „Dragi gospod, milovšine sim vas prosil, in mi hočete poslednji in edini zaklad vzeti. To je neusmiljeno. Ne! — naj se mi zgodi po Božji volji; od vas nočem nečesar. Náte, vzemite, kar ste mi dali.“ — „Prav“, reče igravec, „kesali se bote“. Pogleda na uro ter govori: „Zdaj je osim. Še enkrat preudarte moje ponudbe. Jutri osorej me zamorete zopet tukaj najti. Vas bom dočakoval“.

Lioneli se kaj žalosten naprej pomika. — „Moj Bog, moj Bog!“ zdihuje, „pač sim nesrečen! Oj, kako lahko bi me bile premagale skušnjave. Kako me strašno poskušas, o moj Oča! Moj Bog, nikar me ne zapusti! Terdno ti obljubim, de ne bom nikdar delal zoper tvojo zapoved. Skaži se tudi ti, o Oča! de si usmiljen in de nad menoj čuje tvoja previdnost“.

Nepredvidama občuti neko sladko tolažbo in zadovoljnost, ravno zadobljena zmaga nad skušnjavo in zaupljiva molitev ste ga čudovito pokrepčale. Zdi se mu, de je skorej nemogoče, de bi ga Bog ne uslišal. Sklene, se domú verniti in svoji skerbni rodovini povedati to prigodbo. Gredé, desiravno brez upa, še zaprosi memogredočiga. Silno se zavzame, ko nekoliko postaran gospod v prosti obleki neutegama seže v žep, ter mu brez daljnega vprašanja pomoli 24 krajcarjev. Od veselja se mu solze vlijejo in komaj zamore izustiti besede: „Bog plati!“

Moj Bog, ti si resničen in zvest, sam pri sebi reče, kako hitro poplačas. Komaj sim za-te storil daritev, kar je le moja dolžnost, in že mijo poplačas. Res, to je tvoje delo, naklonil si mi usmiljeno serce. Oj, hvaljen prehvaljen bodi, de si mi pristopil v skušnjavi, in de nisim zašel na krive pota.

Kupi si kruha v neki odperti pekarnici in hiti domú. Že njegov jasni obraz razveseli domače; zavživaje kruh Boga hvalijo in blagrujejo miliga darovavca. Ko so otroci pospali, jame Lioneli pripovedovati ženi in očetu prigodbo s ptujcem. Poslušata ga in stermeta. Kadar neha pripovedovati, žena jokaje zdihne: „Ni ne nas Bog pozabil, ker ni pripustil, de bi te potrebsčina bila storila krivčnika. Ne boj se, dragi Lioneli, gotovo smemo upati, de bo Bog plačal tvojo zvestobo“. To se Lionelu po glavi snuje in mu dolgo ne dá zaspati; še le proti jutru nekoliko zadremlje, in je že svetlo, ko se zbudi. Vstane in opravi jutreno molitev s svojo rodovino, ki ga je zato čakala. Potem poručajo otroci ostanke sinočnega kruha, ki jih je bila mati z vodo k žerjavici pristavila in odšla v cerkev. Lioneli ima še nekaj krajcarjev, in to de naj bi zadostilo za celi dan do večera. Groza ga spreha, ko na to misli, de ga ne čaka družiga, kot zvečer zopet poiskati dobrotljivih sere. Včerajšnje skušnje mu ogrenijo še bolj beračevanje, torej se misli zopet z duinami vkvarjati. Nato pride žena domú, ki je bila šla k zorni maši, kajti podnevi si ne upa v siromaški obleki na ulico stopiti.

Lioneli razklada zdaj ženi svojo osnovo, kaj in kako; še se pogovarjata, kar pride potnik s pismom. Pismo pa bi se bilo že predvčerajšnjim oddalo, tode je bilo treba sprašati po redarstvu za stanovanje, zakaj Lioneli je bil mogel svojo nekdanjo prebivališče zapustiti in si revne stanice poiskati v nekim stranskim kotu mesta.

Na pismu se je bralo, de je v njem menjica (menjivni list) v veljavi do devetero jezer terdnjakov. Po raznih znamenjih in barvah se je sodilo, de je pismo iz ptuje dežele. Od njega je bilo plačati 25 grošev, in Lioneli je le tri imel v premoženji. Potnik, za pismino odgovoren, hoče kar pismo seboj odnesti. Komaj se da pregovoriti, de se vprico njega razpečati, in kadar se resnice prepriča, se vpokoji ter obeta poznej priti po pismino.

Lioneli kaj urno prebira ter vidi, de je tudi menjivni list v naj boljšim redu, ki je podpisan od znaniga amerikanskiga kupca in se glasi na prav premožniga kupca v

mestu, kjer biva Lioneli. Še bolj pa se čudi, kadar prehere pismo do konca, ki mu ga je bil pisal prijatelj, ki je bil razdjal Lionelovo srečo, ker mu je odnesel denar, za kteriga je bil Lioneli porok. Tole mu piše:

Dragi gospod!

Prederzнем se, Vam pisati iz tega vzroka, de Vas prosim zamere zavoljo velike krivice, ki sim jo Vam storil, in de jo zopet popravim, kolikor se da. Kar lahko iz mojiga, Vam znaniga podpisa vidite, sim jaz tisti nevredni prijatelj, ki sim se poslužil Vašiga poročstva, de sim sebe otel prepada, Vas pa pogreznil globoko v nesrečo. Z zneskam, ki sim ga zato prejel, ki ste Vi bili porok zanj, sim pobegnil v Cincinat, kjer sim vnovič kupčeval. Desiravno nisim bil vreden Božjiga blagoslova, mi ga vendar nikdar ni manjkalo. Srečen sim bil in Vaš denar mi je donasal kaj obilo obresti. Zadovoljin pa vendar nisim bil, zakaj Vam storjena krivica mi ni dala pokoja.

Preteklo leto sim se oženil. Gospa ima razun serčne milote in premoženja še neko drugo lastnost, ki sim jo takrat manj cenil, kot zdaj; ona je namreč dobra kristjana. Ves v opravila in pregrešne nasladnosti zakopan, če se tudi nisim bil vere znebil, vendar nisim po nji živel. V cerkev nisim hodil po več let in nisim celo nič prejemal svetih zakramentov. Nekterikrat se je prebudila kaka misel na Boga, pa se kar ni zamogla vkoreniniti, ker so me preveč omreževale posvetne razmišljenosti. Žena me je pa zopet vernila k Bogu.

Več let že nisim bil, pa letas sim spet šel k spovedi za veliko noč. Med mnogimi hudobijami, ki sim se jih obtožil spovedniku, je tista silno velika, ki sim jo Vam storil. Lahko sim previdil, kaj mi duhoven poreče, de ne zamorem upati odpusjenja grehov, dokler po moči ne poravaam nesreče, v katero sim Vas pripravil. Ko imam premoženje, sim bil tudi precej k temu pripravljen. Tode spovednik ni bil s tem zadovoljin. Veli mi, de moram Vam vso škodo namestiti, ki je Vas zadela od tiste dobe, ko sim bil odnesel Vaše premoženje, in tudi Vas odškodovati za dobiček, ki bi ga bili med tem časom dobivali, ako hočem popolnoma spolniti svojo dolžnost. Tudi sim Vam dolžan zato zadostiti, kar ste preterpeli zastran mene. Preštevilila sva in našla, de sim Vam dolžan trikrat toliko poverniti, kolikor sim bil Vam odnesel pred dvema letama. Desiravno sim bil s tem skozi in skozi zadovoljin, vendar spovednik, mož obilnih skušenj, ni hotel popolnoma zaupati moji terdni volji; temveč hoče, de naj znesek precej brez obotavljanja odštejem kupcu, ki je z Vašim mestam zavoljo menjivnih listov v zvezi, de se Vam ta reč pošlje, in kadar to verdenem, de naj spet pridem, ker bi drugač popred ne dobil odveze. Tudi mi je spovednik naročeval, de mi kar urno odpišite, če ste zadovoljni z zneskam, kakor sva ga Vam odločila, ako ne, sim resnično pripravljen, Vam še došteti.

Vbogat sim svojiga duhovniga očeta. *) Moja gospa, kteri sim po spovedi ta dolg razodel, je s tem prav zadovoljna; torej se paščim (hitim) brez odlašanja krivico poravnati.

Še danes mislim vse vravnati, in jutri se nadjam ves z Bogom spravljen biti, ter slišati iz ust njegoviga namestnika besede: „Tvoji grehi so ti odpušeni“. Tudi upam in Vas prosim, de iz serca poterdite te besede. — Zastran stiske in žalosti, ki ste jih zavolj mene prestali, prosim Vas in Vašo vredno gospo za odpusanje. Poznam Vaše kristjanske misli in Vaše žlahtno serce, in vem, de se bote razveselovali spreobrnjenja nekdanjiga prijatla v enaki meri.

*) Confessarius ille revera fuit fidelis et zelosus sui officii executor, salvaturus suam suigue poenitentis animam. Utinam confessarii simili modo cum omni severitate ac zelo cohortentur illos ad poenitentiam, qui forte per plures etiam annos in incestis sordescunt vinculis, eisque persuadeant, absolutionem, sicubi in tali statu eam obrepunt, eisdem obesse potius quam prodesse, nisi vincula ista serio dirimant, nec se exsolvant munera in ejusmodi incestis vinculis donari solitiorum.

kakor se razveselujete lastne rešitve iz nesreče. Ako pa s tem Vasi dovoljivosti ne zadostim, blagovolite naravnost razodeti, kaj naj še storim. Meni je zato naj več mar, da do čistiga izbrisem poslednjo sled nesreče, ki sim jo naklonil toliko velikodušnemu prijatelju.

Upam, da tako mislečimu dovolite, da naj se imenuje
Vaš zgubljeni in zopet najdeni
prijatelj G. F.

Kdo bo popisal, kako sta se Lioneli in soproga radovala? Zdaj neha vsa sila; v trenutku pride pomoč, ko je bila naj večji sila. O kako Lioneli Bogu hvalo daje, ki mu je pomagal ob uri skušnjave véceraj! V nekterih urah Lioneli dobi za menjivni list gotov denar. No, zdaj spet prične kupčevati. S previdnostjo, marljivostjo in poštenostjo se kmali zopet opomore, ter si nabira obilniga premoženja. Starimu očetu zopet prijazniši solnce sije. Lioneli pa v sreči ne pozabi Boga in revnih. Izpučen v soli terpljenja, hode oca ubozih, ktere celo sam obiskuje in potolažuje z besedo in z djanjem; sosebno skerbi za tiste, ki so v nevarnosti zastran revšine v greh zapeljani biti. Pač marsiktera nedolžnost mu je hvaležna, da se je otela nesramne razuzdanosti. Rad je dopovedoval svojim prijateljem prečudni tek svojiga življenja, ter zaterdoval, da je Bogu preserno hvaležen za solo terpljenja, ki je dve leti vanjo hodil. Se le po prestani poskušnji je našel resnično srečo!

Poslovenil Kriznogorski.

Podzemeljske pokopališa, rake ali katakombe.

(Dalje.)

Posebna spomina vredno je pri prvih kristjanih, da kakor so se v življenji med seboj po kersansko ljubili in so bili eniga serca in ene duše, se tudi po smerti eden družiga niso zapustili. Njih neverni sovražniki in preganjavci so se dostikrat čudili, rekoč: „Glejte! kako se kristjani med seboj ljubijo, in kako so pripravljeni eden za družiga umreti“. Kterim so skazovali še večji ljubezen, kakor staršem, bratom, sestram, rodovineam in prijateljem, so jim pa tudi grobe še lepši napravili. Zmalati so dajali lepim svetih kersanskih podob nad grobom in na straneh, vzdavali so slonokosenih reči, svetinj, dražih kamnov itd. Nad vsemi drugimi pa so bili v življenji in v smerti spoštovani od vsih tistih, ki so mogli veliko in hudo preganjanje zavoljo vere prestati, ki so bili na vse le mogoče vize mučeni, in ki so v kljub vsem bolečinam vprico vsih gledavcev serčno in neprestrašeno spoznali in ohranili svojo vero. Trupla tacihi spricevavev so s posebno skerbjo in častjo pokopavali. Res je, da večkrat ni bilo dosti kaj od spricevavev pokopavati, ker so jih divje zverine raztergale; le posamezne kosti in glave so od njih ostale, ktere so kristjani ali očitno ali skrivaj pobrali in velikokrat mogli tudi od nečloveških trinogov drago odkupiti, da bi jih le nadaljne nečasti obvarovali. Kadar so jih ob bregu skoz Rim tekoče reke Tibere mučili, so bile njih trupla in kosti v vodo pometane.

Bog, kteri je že od nekdaj čudodelin v svojih svetnikih, je mnogokrat storil, da se tako zlačenjeni in izstradani ter z ostrimi in gorečimi bódeži razdraženi levje in tigri, ktere so nanje iz zatvorov spušali, mučenceam nič žaliga storili niso, zraven njih so se vlegli in se z njimi radovali. Kakor se je neverska togota le izmišljevali zamogla, je spricevavec terpincila, in na zadnje so jih ob glavo devali. Stanovitno in veselo so Jezusa pričali in ga hvalili za gnado mučenstva. Prigodilo se je ne poredkama, da so neverni trinogi svoje morivno orožje tje pometali, rekoč: „Ti morajo vender praviga Boga častiti, ker jim tako čudno moč in stanovitnost daje, da jih še umoriti ne moremo; tudi mi smo kristjani in pripravljeni zanj umreti“. In tako je bila prelivanja kri spricevavev seme novih kristjanov. V znamenje slavne zmage prave vere nad nevero so si

kristjani prizadjali, nekoliko mučencev kervi pridobiti, ter so ali ruto ali gobo vanjo pomočili, ali so pa okervavljene persti ali pëska vzeli, ter v posodico iz stekla, ila, alabastra, bronu zraven trupla vložili in vzdali. Zraven tega so verskim spricevaveam palmove vejice ali v kamen vdolbli, ali v opeko, ali tudi v presen zid narisovali. Niso pa prvi kristjani nobeniga mučenca kot svetnika častili, ako niso prav za gotovo vedili in bili na tanko prepričani, da je ali vselej sveto in nedolžno živel, ali pa vsaj spokorjen in pred smertjo obhajan bil, in da je sveto Jezusovo vero brez strahu ter kersansko junaško do zadnjiga zdihljeja ohranil. Neverni gledavci so od nečloveškiga veselja nad mukami z rokami ploskali, kristjani pa so zato zraven bili, da so serčnost dajali v smert obsojenim, in jih v večnost z molitvijo spremljali. Berž ko se je kje preganjanje pričelo, so si kristjani že svesti bili, da jih bodo iskali, grabili in na morise, kolosej, imenovano vlekli; zato so smeli tudi posvečeno hostjo, praviga živiga Boga, seboj domú jemati in se ž njim v zadnjim boju poterditi. Prvi kristjani so večkrat svoje sobrate in sestre z nevarnostjo lastniga življenja, vklenjene po ječah obiskovali in so jim prinašali sv. Rešnje telo. Kaj vender ljubezen premore! Tudi duhovni pastirji so v ječah kristjane obiskovali in poterdovali, in ker niso imeli altarja, so tam na svojih persih kruh in vino spreminjali v telo in kri Jezusa Kristusa, seboj obhajali in jetnike s sveto popotnico za nastopno vojsko in večno življenje oboroževali. Kaj pač ljubezen ne premore!

(D. nasl.)

Venerabili Clero.

Cum ex sacrorum canonum dispositione ecclesiarum cathedralium Capitula in deficientium episcoporum locum subrogentur, eisque in omnimoda succedant jurisdictione, eorum munus est, viduatis ecclesiis ita consulere, ne sede episcopali vacante aliquod patiantur detrimentum.

Nos igitur vacante in praesens per praematurum obitum Reverendissimi, Celsissimi ac Excellentissimi Domini Domini Antonii Aloysii Wolf Episcopi Labacensis et Principis Ordinarii Nostri gratiosissimi — sede episcopali — sacris canonibus et sacrosancti Concilii Tridentini decretis obtemperare volentes, vocatis omnibus et singulis Canonicis, intra tempus a dicto Concilio statutum, ad Vicarium, qui vices Nostras sustineat deputandum, congregatisque iis, qui debuerunt, voluerunt et potuerunt interesse, habitis eorum votis, hodie confratrem Nostrum Reverendissimum Dominum Antonium Kofs, Praepositum mitratum cathedralis ecclesiae Labacensis ac Vicarium generalem in spiritualibus praefati Principis Episcopi Nostri nunc defuncti, generalem in spiritualibus Vicarium Nostrum deputavimus, creavimus et constituimus sede episcopali vacante, cum omnibus et singulis facultatibus, privilegiis, honoribus, oneribus et praerogativis ad hujusmodi munus exercendum necessariis et opportunis, dantes eidem plenam et liberam potestatem, omnia et singula, quae Capitulo sede vacante a jure permittuntur, exercendi.

Praecipimus igitur in Domino universo venerabili Clero Dioecesis Labacensis, quatenus praefatum Reverendissimum confratrem Nostrum in Vicarium Nostrum generalem recipiat, eidem in praemissis omnibus pareat et obediat, dantes illi facultatem contradictores et inobedientes poenis et censuris ecclesiasticis compescendi.

Ex Officio capitulari sede episcopali vacante
LABACI die 12. Februarii 1859.

Carolus Zorn m. p.
Decanus.

Joan. Bapt. Novak m. p.
Canonicus.

Ogled po Storenskiga in dopisi.

Z Gorenskiga, mesca svečana. — Večkrat se slišijo in berejo pritožbe, kako se posebno na ženskinah ne-

kateri svatje nerodno védejo in marsikaj počenjajo, kar se kristjanu nikakor ne spodobi, nar manj pa še takim, ki so ravnokar zavživali darove Božje, boljši memo mnogih družih. Res je, de nekateri o tacihi priložnostih tako vdelujejo, kakor bi jih luna terkala; vender med Slovenci prevaguje vender le še zlo dober duh, in tudi na ženitninah se tu in tam še marsikaj vidi, kar se smé in more posne me vredno imenovati. Kar mislim tukaj povedati, se sicer ni zgodilo ob ženitvanski mizi, vender pa spričuje dogodbica o blagim sercu nekih ženitvanskih svatov. — Ta predpust že je bilo, ko grem nekiga večera prot vasi, kjer so ravno ženitvanje obhajali. Zunaj vasi ne dalje od ceste je farno pokopališe. Ko vstrič pokopališa pridem, zaslišim pred saboj na cesti žuborenje človeških glasov, vender pa nisim vedil, kaj to pomeni, ker zdelo se mi je, de to ni navadna govorica; razločiti pa tudi od dalje nisim mogel, kaj je, ker bilo je zlo temačno. Ko blizo pridem, kaj vglebam? Težko bi vganili; naj toraj raji koj sam povém. Dva ženitvanska svata srednjih let in ne ravno ultra — pobožna sta bila; eden je klečal sred ceste, drugi pa poleg njega stal; — oba sta bila odkrita in sta polglasno molila za mirni pokoj dušic, počivajočih na nasprotnim pokopališu. Za seboj sim čutil še nekoliko svatov iti. Ko ti do unih dveh molčev pridejo, združijo tudi oni svoj glas z molitevjo prvih dveh. Zlo me je to ganilo in preč sim sklenil, de ne bom je zamolčal te dogodbiče naši ljubi „Danici“ in njenim spoštovanim bravcam, de naj se tudi drugi svati po tih zgledujejo.

Jož. Levčnik.

Iz potne torbice. Ko se potuje zimski čas, se po tem ne dá pripovedovati od pisanih dolin in prijetnih ravnin, ne od zelenih travnikov, cvetečih livad in rumeniga polja. Zamore se pa vender kaj družigá ogledovati, in po tem tudi popisovati, namreč lepe stavbe, zale umetniške naredbe, in enake reči. Torej se tudi meni ni prazno zdelo, ko me je misel gnala v pisano Loko, ki se je kdaj rada imenovala škofja Loka, ker je bila od l. 974 do l. 1801 v posesti friziških škofov. Slišal sim že poprej, in zdaj sim sam pogledal, kakošen je novi gotiški altar v farni cerkvi sv. Jakopa.

Desiravno stara farna cerkev s. Jurja v stari Loki ne stoji dalje od loškiga mesta, so si mestjani vender že zgodaj oskerbeli lastno cerkev; kapelica s. Jakopa se bere že v listini l. 1293. Pozneje so hotli imeti še lastniga duhovna, in tedaj so sozidali mestnemu svetinu patronu novo cerkev krog l. 1538, po tedišnji šegi, ki se navadno imenuje gotiška. Stavba je bila poprej za tak kraj zadosti velika in lepa, samo ko bi bila ostala v svoji prvotni obliki, ko bi se ne bile zazidale okna, ko bi se ne bili vanjo devali altariji drugačne podobe. Res kažejo kamnitni altariji vnemo nekdanjih stanovavcov, zdaj odpravljeni kamnitni tabernakelj pričuje tudi gorečnost sedanjiga rodu; vender tukaj velja, kar s. evangeli govori od starih mehov in novih zaplat, de ne gredo v eno, časi se spreminjajo, misli se ponavljajo, in kar se je našim dedam lepo zdelo, se nam zopet priljubuje. Tako se je jela tudi loška farna cerkev ogledovati, naredbe stare in nove oblike se ji zdijo neprimerne; rada bi se še nekoliko raztegnila, de bi bila zadosti prostorna za sedanji zared; pa poprej si je hotla še omisliti oprave po stari obliki, češ, naj bi ljudje poprej nekoliko vidili, je li mar stara oprava lepa, je li ne; poprej je hotla slepim oknam piko izdreti, de naj bi svetile v pisano barvanim sijanju, in dajale kaj več viditi.

In kakošen tedaj je novi altar? Zdelo se mi je, kakor de bi vidil velik tabernakelj po stari obliki; srednji deli namreč bolj spred stopajo, stranski se bolj zad unikujejo, in verh se sklepa z zalo pisano piramido. Podoba sv. Jakopa se kaže v prostornim tronu, kakor ga po navadi imenujemo; bela je, rezniga deržanja, obdana z višnjevimi zatičjem. Na vsaki strani po trije stebri ali piljarji delajo po dve vdolbljini (niši) s temnim zatičjem; v njih stojijo po-

dobe štirih poglavitnih čednost, brončene barve, nad vsako baldakin z lično piramidico. Nad vsim tem se sostavlja verhnja piramida, kakor iz mnogih vej, ali iz umetniga omrežja; in skozi to omrežje bliši vnanja svetloba po mnogopisani steklenini v sveti prostor. Tabernakelj za presv. Rešnje telo se lepo vjema z drugo stavbo, samo de zase nima verhnje piramide, ne baldakina; prosto se izpostavlja sv. Rešnje telo. Na vsaki strani tega altarja so vrata s špičastim izbokam, in verh vsacih podoba svetnika, s. Sebastjana in s. Roka. Podloga vsega tega dela je zidana, posamezni izdelki pa so iz umetniškega beliga marmorja, ki je napravljen iz gipsa in sonletiga beliga marmorja; tedaj je tudi gladko olikan, in se kaže kot natorni beli kamen.

Ni se mi dalo dolgo muditi v prijaznim mestu; pa dve reči sim si vender še v spominu ohranil. Ko pridem v Ljubljano, in zopet beseda zajde na ostanke sv. Feliksa mučenca, si mislim: koliko častene so te svetinje, in kako pripovedujejo od njih, kje so bile najdene, za ktere ga rimskiga cesarja (menim de Decija, ta je preganjal cerkev l. 251) so bile djane v tisto pokopališe s. Trasona; ondi pa v Loki so tudi celi ostanki, to je, vse kosti nekiga svetnika v kapucinarski cerkvi; pa kteriga? Ne vem povedati. Če me je to užalilo, se mi je še bolj milo storilo zavolj tega, česar se spomnim ko pridem v Ljubljani pred cerkev s. Jakopa. V Loki namreč na velikim tergu stoji lepa podoba Marije Device, brez madeža spočete; v Ljubljani pa odklej že je taka podoba hranjena v stranski kapelici blizo vrat pri s. Jakopu! Drugod stavijo nove podobe na tergih v znamenje čiščenja prečiste Device; tukaj pa? — Ne vem kaj bi rekel. Eno se mi cudno dozdeva. Podoba Marije Device je tukaj v stran djana; in tisti, ki je njeno izdelovanje vodil, slavni Valvazor, (glej njegove buke XI. str. 688, kjer je tudi podoba izobrazena, je v „Wiener Kirchenztg.“ štet za protestanta. Menim, de podoba prečiste Device in pa protestant ne gresta v eno; že samo to pričuje, de je bil Valvazor katoličan.

Hieinger.

Iz Rima piše gospod Kirchner 27. u. m.: Nepotpežljivo blezo pričakuješ od mene nadaljnih naznanil, ker sim že skorej 3 tedne tukaj. Prosim pa, pomisli, de tukaj se v kaki reči ne pride vsak dan stopnjo dalje, ampak k večjemu na teden enkrat. Za zdaj sim zadovoljin, de so se obravnave (zavolj misijona) pričele, de sim bil pri sv. Očetu, ter sim jim naš misijon živo priporočil, de je kardinal-prefekt moje naznanila bral in v prevdarek sprejel, in poslednjič je tudi sklenjeno, de se bo res s franciskanskim generalam dogovarjalo, če nam zamere z misijonarji pomagati, in pa kadaj? Ko sim ga enkrat obiskal, je bil pripravljen, našimu misijonu pomoč oskerbeti, tode se le cez 1 ali 2 leti. Vender pa je pričakoval, kaj de bo propaganda svetovala, in to se bo kmali zgodilo. V pridobitvi zamurske naprave „della Palma“ v Neapelnu (za odreja misijonskih rejencev) pac ne bo zadržka, ker ta naprava ima ravno namen, misijonam pomagati. Tudi eden naših rejencev je bil tam sprejet, Jakop Habeši, ki je bil z rangim g. provikarjem (Knobleherjem) prišel iz Hartuma. — Ne mara, de se bom prav dolgo tukaj mudil, ker kardinal-prefekt noče, de bi od tod sel, preiden se kaj stanovitniga za prihodnje našiga misijona sklene. — Naša rejenca v propagandi veliko veselje delata. Od tistiga mladiga (nezedirjeniga) greka, ki me je poslednjikrat skoz pušavo spremljal in mi je v boleznii streget, sim dobil pisanje, ki mi daje upanje, de se bo kdaj (h katoliški veri) spreobrnil itd.

Razgled po keršanskim svetu.

Budjejeviški škof so v svoji škofii napravili družbo tako potrebno in koristno, de malo enacih, namreč bratovščino za posvečevanje nar svetejšiga imena Božjiga in za posvečevanje praznikov, ktera

se je l. 1847 na Francoskim pričela in je s prav obilno velikimi dobrotami obdarovana od sv. Očeta papeža, ki so se tudi sami vanjo zapisali. V stolni budjejeviški cerkvi sv. Nikolaja bo mati bratovšina, s katero bodo vse podružnice zedinjene in sklenjene. Ta družba ima namen, zadostovati Bogu za razžaljenja, ki se mu godé z bogokletstvom in oskrunovanjem dni Gospodovih, in si prizadevati, da bi se te pregrehe odpravile, in je presv. Trojici posvečena. Vsak družnik stori sklep, da ne bo nikoli kacija bogokletja izrekel, nikoli zaklél, in da ne bo nikoli brez sile in privoljenja ob nedeljah delal. Kdor je gospodar ali visji, stori sklep, da si bo ravno tako pri svojih podložnih prizadeval. Ako družnik pri družih une pregrehe vidi in jih ne more ustaviti, saj pri Bogu s kratko molitvico za zamero prosi, na pr.: „Češeno bodi ime Gospodovo!“ „Bog bodi hvaljen!“ „Posvečeno bodi tvoje ime!“ Molijo tudi vsak dan očenaš in češenamarijo v rečeni namen. — Med naročniki „österr. Volksfreund-a“ je čez 1500 avstrijskih duhovnov; — 15 škofov je nedavno ta list s posebnimi razpisi priporočilo.

V mestu Poznan-u je po „Dziennik-u poznanskim“ pretečeno leto 24 ljudi od protestantske h katoliški veri prestopilo. — 31. pros. je bil v jezuitarski cerkvi v Insbruku mladi pravdosrednik dr. Tewes iz Hanovra sprejet v katoliško Cerkev.

V Rimu so sv. Oče Pij IX. 28. u. m. kardinalu Ravšer-ju poslali v spomin prezal kelih nar tanjšiga dela. Pridjano je bilo lastnoročno pismo, v katerim papež pravijo, da jim ta kelih zato pošljejo, da bi se jih kardinal večkrat pri sv. maši spomnil, in pa v spričevanje veliciga spoštovanja in nagnjenja do njih. Mladenci rimske propagande so poslednji praznik ss. 3 Kraljev v 41 jezikih novorojeniga Zveličarja povelicevali. Akoravno pričujoči ne umejo vsih jezikov, vendar čutijo pomen tih govorov in z mislim ter veselim srcem gledajo v obraze govornikov, ki so od Ind-a ali Amur-a, od Misisip-a ali la Plata, od Nil-a ali Senegal-a, ali pa z avstralskih otokov v Rim prišli, da bi se v veri poterdili in v učenostih izurili. Praznik ss. 3 Kraljev v Rimu je živa priča, kako resnično je bilo prerokovanje: „Veliko bo moje ime med neverniki.“

„Schützenztg.“ piše: G. M. Kirchner je že 3 tedne v Rimu. Portugalski poslanec je blagovolil, v Neapel odpraviti una zamurčka, ki ji je imel g. Kirchner seboj. Kardinal Barnabo, prefekt v propagandi, in Msgr. Bedini, tajnik, sta prav prijazno sprejela afrikanškiga aposteljna. Nadaljni obstanek tega misijona je zagotovljen. 16. pros. je imel g. Kirchner zaslišanje pri sv. Očetu. Papež so si dali dose-danji stan misijona natanko dopovedati in so k sklepu blagoslovili misijon in vse njegove dobrotnike. 26. sveč. je imela propaganda posebno sejo odmenjeno za stran afrikanškiga misijona, zlasti zavolj volitve noviga provikarja. Pri tem zboru je bilo 19 kardinalov in ravno toliko svetovavcov.

Angleški fajm. Artur Maršal je v kat. Cerkev prestopil.

Mili darovi.

Za misijon gosp. Lavtizarja:

G. Ant. Zorman 1 gl. G. Ant. Klemen 1 gl. G. Jan. Volčič 10 gl. Od neimenovaniga (po „Dan.“ odpravnistvu) 5 gl. G. F. K. 2 gl. Neka kersenica 2 gl. G. Jož. Partel 3 gold. Vse v veči Božjo čast — H. M. v C. 100 gold. G. Al. J. iz H. 2 gl. n. d. G. M. G. iz H. 1 gl. n. d. G. K. 1 gl. Bratovšina sv. Ursule 3 gl. Pridne čelice v S. 3 gl. SS n. d. (Gl. tudi „obrajt.“)

Za afrikanški misijon:

G. Peter Leben 1 gold. Dva dobrotnika 2 gold. G. J. Partel 4 gold. G. Anton Čibašek 5 gold. G. Anton Pintar 1 gl. P. A. Neubauer 1 gold. (Gl. tudi „obrajt.“)

Za misijon gosp. Olivieri-a:

G. Jož. Partel 3 gl. P. C. Zöttl 2 gl. (Gl. tudi „obrajt.“)

Za dr. Knobleherjev spominek:

G. F. K. 1 gl. Duhoven iz sekovske škofije po gosp. Leop. Šusters-u, kn. škof. vredniku, 5 gold.

Obrajt.

G. A. Z. ostanek 45 sold. za g. Olivieri-a. G. J. J. iz Dlv.: 2 gl. in 1 sold: 1 gl. za dom. zam., 1 gl. za g. Olivieri-a, 1 sld. ubožcu, ki je bil ravno vmés prišel. G. A. M—c v K.: Ostanek od naročila 6 gold. 54 kr. naspol za g. Lavtizarja in naše zamurce, kakor ste naročili. Bog plačaj! Plačano pa je za dvojno „Danico“ po 2 gl. 70 sld. in za dvojne „Novice“ po 4 gold. 20 sld. Imena za bratovšino ss. Cirila in Metoda, prosimo, pošiljati nam ali pa v. č. g. opatu Matiju Vodusek-u v Celje. Zbirke iz V. 18 gl. so takole razdeljene: 5 gld. za g. Lavtiz., 5 gld. za g. Olivieri-a, 5 gl. za afrik. mis., 2 gl. za dom. zam., 1 gl. za nekoga, ki je res potrebin.

Pogovori z gg. dopisovarci.

G. K.: Gratias! — G. br. A. P.: Smo! prav hvaležni; prosimo pa: prostost! — G. J. accepi. k.— G. J. Š. v L.: Prihodnjič.

Duhorske zadeve.

V ljubljanski škofii. Umerla sta 7. t. m. po 1 čez polnoč Nj. milost gospod Anton Alojzi Wolf, knez in škof ljubljanski, veliki križar c. k. avstr. reda sv. Leopolda, vitez c. k. avstr. reda železne krone 1. verste, križar Franc-Jozefoviga reda, n. c. k. apost. vel. pravi skrivni svetnik itd. itd. v 77. letu svoje starosti, ki so bili rojeni v Idrii 14. roznika 1782; mašnik posvečeni v Ljubljani 15. grud. 1804; škof ljubljanski od sv. rimskiga sedeža poterjeni 12. mal. serp., 3 kozop. v Gorici posvečeni, in so bili škofijstvo slovesno nastopili 31. kozop. 1824.

G. Sim. Pirc 8. t. m. v Gradcu. R. I. P.!

Vinica, fara nemškiga križ. reda, je podeljena g. Danielu Terček-u, duhovnu nemškiga reda in mestnemu kaplanu v Friedau-u.

V teržaško-koperski škofii. Častna korarja sta izvoljeni: Nj. milost prečastitljivi Juri Dobrila, pareško-pulski škof, in visokočastitljivi gospod Matija Galant, fajmošter pri novi fari sv. Antona in škofijski svetnik. Pervi po svojih lastnih željah. G. Jan. Revelante, katehet v starim mestu, je izvoljen vodja c. k. glavnih normalnih in spodnjih realnih šol v Terstu. Na njegovo mesto za vodivniga kateheta deških in deklških šol pride g. Jan. Koman, kapl. in kat. pri sv. Jakopu v Terstu. Na tega mesto pride gosp. Jan. Grubissa. G. Juri Račič, mornarski duhoven in hišnik Nj. svetosti Pija IX. v vijolčasti obleki (in vestito di pavenazzo), je izvoljen dvorni kaplan nadvojvoda Maksimilijana. Fara Novigrad (Aemonia) je razpisana, in prošnje se vlagajo do 20. sušca.

V lavantinski škofii. Č. g. Anton Pohleven pride za lokalista v Podgorje; — prestavljena sta gg. kaplana: Janez Preskar v Šent-Vid pri Ponkvi — in Jožef Turkuž v Laporje. Umerl je č. g. Sigismund Nitsch, mestni fajmošter v Šent-Lenartu na Koroskim. R. I. P.!

Drobtina.

(Poterpežljivost.) Blagor mu, kdor svoj život jarmu podverže, kakor vol. to je, kdor s poterpežljivostjo vse prenasa, kar mu previdnost Božja nakloni.

Prečast. ljublj. Kapitel je zapovedal tridnevne bilje (exequias triduanas cum off. defunctorum) za ranje. mil. škofa, in opominja vse verne k molitvi za vredniga in dobrega noviga škofa.

Popravek. V pesmi „Njih Veličanstvu“ zadnjiga lista naj se bere v tretji versti od spodaj: „svetile“ namesto „sijale“.